

Jure Bogdan

MIROSLAV BULEŠIĆ KAO UZOR I NADAHNUĆE ZA SVEĆENIKE DANAS

dr. sc. Jure Bogdan

Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima, Rim

UDK: 235.2:25[254+262.14] BULEŠIĆ, Miroslav (497.5

ISTRA)(000.282) (000.348.2)(092)"712"

Pregledni članak

Primljeno 2. svibnja 2014.

Blaženik Miroslav Bulešić čovjek je jasnog svećeničkog identiteta, ljudski, kršćanski i svećenički opredijeljen jer u svakome trenutku svoga života jasno pokazuje kako se živi i svjedoči svećeničko zvanje. U svom prikazu blaženikova života i duhovnosti autor ističe nepromjenjive elemente svećeničkog identiteta kao i one koji su vezani uz iščitavanje znakova vremena i vlastitosti svijeta u kojima je svećenik pozvan izvršavati svoju misiju. Autor koristi citate iz *pozicije* kauze beatifikacije Kongregacije za proglašenje svetim Miroslava Bulešića 2013. godine i prikazuje Bulešića kao čovjeka vjere i povjerenja u Gospodina, kao svećenika vjernog Crkvi sve do kraja, revnog pastira u skrbi za povjerene mu duše, otvorenog životu, ali u svakome trenutku pripravnom na smrt te prožetog marijanskom pobožnošću.

Ključne riječi: Miroslav Bulešić, svećenik, identitet, duhovnost, mučeništvo.

* * *

1. Uvod

Obraditi zadanu temu Miroslav Bulešić kao uzor i nadahnuće za svećenike danas možda bi bilo lakše da je Miroslav Bulešić uzdignut na čast oltara zbog njegovih herojskih kreposti. U tome slučaju već bi i sami svjedoci i ispitanici u predmetu, kao i drugi stručnjaci u tijeku kauze, posebice vodili računa o tome kako je i koliko sluga Božji u svome životu postigao herojski stupanj kreposti (*virtù eroiche*). Kauza svećenika Miroslava Bulešića vodila se od početka kao

kauza jednoga mučenika. Dakako, sukladno crkvenim propisima, vodilo se pri tome računa i o njegovu životu, o krepostima, kako i koliko ih je ostvario u svome životu. Ukoliko se eventualno kod kandidata za čast oltara uočavaju i neke nesavršenosti u životu, mučeništvo ih kao vrhunac ljubavi prema Kristu i braći sve briše. Kauza može ići naprijed. Mučeništvo i svetost kandidata dokazuju se iskazima svjedoka, očevidaca, što ih oni daju pod zakletvom tijekom kanonskoga postupka (procesu). U prošleme stoljeću prihvaćena je kao valjana u postupku i praksa dokazivanja mučeništva ili herojskih kreposti na temelju pisanih povijesnih izvora.

Reformom Kongregacije za proglašenje svetima 25. siječnja 1983. s konstitucijom *Divinus perfectionis* Magister predviđeno je da se kauza vodi na trima razinama. Postupak se vodi prema posebnim Normama od 7. veljače 1983.¹ i prema instrukciji *Sanctorum Mater* Kongregacije za kauze svetih od 17. svibnja 2007. godine.² Najprije dijecezanski biskup (posebno povjerenstvo) gdje je sluga Božji umro treba prikupiti sva pisana i usmena svjedočanstva o životu, djelovanju, smrti i o glasu svetosti kandidata za kanonizaciju ili o mučeništvu i o glasu mučeništva. Treba prikupiti svu potrebnu dokumentaciju koja se na bilo koji način odnosi na kauzu.

Prikupljenu i sređenu građu prema postojećim pravilima treba dostaviti rimskoj Kongregaciji za kauze svetih. Nakon što se tu provjerilo da se dijecezanski dio postupka odvijao sukladno Normama i Instrukciji, kauza se povjerava relatoru koji vodi brigu o tome da se napiše pozicija – knjiga na temelju pristigle građe o mučeništvu, odnosno o glasu svetosti i krepostima sluge Božjega. Relator nadgleda studij kauze. Kad je pozicija tiskana, ona će poslužiti stručnjacima za donošenje suda o svetosti, odnosno o mučeništvu sluge Božjega.³ Poziciju za Miroslava Bulešića napisao je Fabijan Veraja.⁴ Najprije

1 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM, *Normae servandae in inquisitionibus ab episcopis faciendis in Causis Sanctorum*, die 7 februarii a. 1983.

2 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM, *Sanctorum Mater. Instructio ad peragendas Inquisitiones dioecesanarum vel eparchiales de Causis Sanctorum*, Romae 2007.

3 Usp. Fabijan VERAJA, *Putovima providnosti*, Hrvatski Zavod sv. Jeronima u Rimu i dušobrižništvo hrvatskih iseljenika u kontekstu Ostpolitik Svete Stolice, Crkva u svijetu – Hrvatski povijesni institut, Rim, 2013., str. 296-298.

4 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM Prot. N. 1873, *Parentina et Polensis Canonisationis servi dei Miroslavi Bulešić presbyteri in odium fidei, ut fertur, interfecti anno 1947*, Positio

ju je proučilo 6 stručnjaka povjesničara konzultora Kongregacije te su donijeli i svoj pozitivan sud 26. listopada 2010. i o tome je tiskan zaseban svezak.⁵ Sljedeći je korak povjeravanje pozicije i prosudbe konzultora povjesničara teološkim stručnjacima konzultorima koji su donijeli pozitivni sud o mučeništvu sluge Božjega Miroslava Bulešića. Kao zaključak teološke prosudbe 30. ožujka 2012. godine, u zasebno tiskanoj knjizi, stoji: »Na kraju rasprave, svi konzultori su dali pozitivnu ocjenu affirmative (9 su 9). Također su izrazili želju da bi ovaj lik primjernog biskupijskog svećenika Hrvata, koji je krvlju posvjedočio svoju herojsku vjernost Kristu i Crkvi, mogao čim prije stići, ako li se to bude svidjelo Svetome Ocu, željenoj beatifikaciji.«⁶ O kauzi su u studenome 2012. godine izrekli svoj sud kardinali i biskupi (congregatio ordinaria) članovi Kongregacije za kauze svetih. Papa Benedikt XVI. ovlastio je 20. prosinca 2013. Kongregaciju za kauze svetaca da proglasi Dekret o mučeništvu sluge Božjega Miroslava Bulešića.

Vodeći računa o prijednome putu i prikupljenoj građi, u ovojme radu ograničavamo se na neke naglaske iz duhovnosti te života i djela dvadesetsedmogodišnjeg svećenika mučenika Bulešića koji se posebno ističu u njegovu ljudskom i svećeničkom profilu. *Exempla trahunt!* Kršćanskoga mučenika nema bez življenih stožernih kreposti. One uvijek prethode mučeništvu. Valja naglasiti da mučenik, kako ga poima katolička teologija, nije kamikaza, narodni heroj, slučajna žrtva, pravednik među narodima... Mučeništvo je povlastica koju Bog daje izabranim dušama. Mučeništvo je logički slijed intenzivna duhovnog života, povezanosti duše s Bogom. Ono nije i ne može biti slučajno. To je očito iz života Miroslava Bulešića. I na tragu toga istražujemo u čemu je Bulešić »uzor i nadahnuće

super martyrio, Romae, 2010.

5 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM P.N. 1873, *Parentina et Polensis Beatificationis seu Declarationis Martyrii Servi Dei Miroslavi Bulešić presbyteri in odium fidei, uti fertur, interfecti († 24 augusti 1947), Relatio et vota In Congressu Consultorum Historicorum habito die XXVI mensis octobris anno MMX*, Romae, 2010.

6 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM P. N. 1873, *Parentina et Polensis Beatificationis seu Declarationis Martyrii Servi Dei Miroslavi Bulešić Presbyteri in odium fidei, uti fertur, interfecti († 24. VIII. 1947), Relatio et vota Congressus peculiaris Die 30 martii an. 2012 habiti*, Romae 2012., str. 132. U prigodi beatifikacije Miroslava Bulešića 2013. godine cijela je pozicija zasebno izdana u izvorniku na talijanskome jeziku i u hrvatskome prijevodu.

za svećenike danas«. »Mučeništvo je vrhovno svjedočanstvo dano za istinu vjere; označuje svjedočanstvo koje ide do smrti. Mučenik daje svjedočanstvo za Krista umrlog i uskrsloga, s kojim je sjedinjen ljubavlju. On podnosi smrt činom jakosti.«⁷ U progonstvu, trpljenju i umiranju mučenik ljubi. On oprašta progoniteljima. U njega nema trunka mržnje prema protivnicima Isusova križa. On za njih moli. Želi ih zagrliti Kristovom otkupiteljskom ljubavlju. »Sve pitam za oprostjenje. A moja osveta je oprost. Bože, oprosti svima i sve obrati na pravi put«,⁸ napisao je Bulešić u duhovnoj oporuci na blagdan sv. Jurja mučenika 23. travnja 1945. I njegova posljednja misa koju je služio u čast Presvetog Srca Isusova bila je za obraćenje grešnika.⁹ Nedugo poslije toga njegova duša bila je pred licem Božjim.

2. Čovjek Božji – svećenik Božji

Kao neposrednu pripravu za svećeničko ređenje Miroslav je obavio sedmodnevne duhovne vježbe kod benediktinaca uz baziliku sv. Pavla u Rimu, od 28. ožujka do 4. travnja 1943. Na sam dan svećeničkog ređenja 11. travnja 1943. u rodnoj župi Svetvinčenat, ujutro prije ređenja, Miroslav je zapisao: »Svećeničko ređenje: još mi fali malo sati kada ću postati svećenik. Moj Bože, sav Ti se prikazujem, sav Ti se darujem: sav hoću da sam Tvoj sada i uvijek. Tebi hoću da vjerno služim. Slava Tvoja i spas duša! Poniznost, požrtvovnost! Prikazat ću se sav za spas i mir našeg naroda! Misu ću prikazati za se: u zahvalu i oprostjenje grijeha i da isposim jaku volju u poslušnosti Bogu! Prikazat ću je i za roditelje: za zdravlje svojeg milog oca, za moju predragu majku i sestre i brata. Spomenut ću se također svojih dobročinitelja, prijatelja, svih onih koji su mi se preporučili u molitvi. Svećenik navijeke!«¹⁰

7 *Katekizam Katoličke Crkve (KKC)*, br. 2473.

8 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM P.N. Prot. N. 1873, *Parentina et Polensis Canonisationis servi dei Miroslavi Bulešić presbyteri in odium fidei, ut fertur, interfecti anno 1947, Positio super martyrio*, Romae, 2010., str. 31.

9 Testimonianze di Mons. Jakob Ukmar: b) Relazione al Rettore del Collegio Lombardo di Roma, Trieste, 3 novembre 1947., u: CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM P. N. Prot. N. 1873, *Parentina et Polensis Canonisationis servi dei Miroslavi Bulešić presbyteri in odium fidei, ut fertur, interfecti anno 1947, Positio super martyrio*, Romae, 2010., str. 137.

10 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM Prot. N. 1873, *Parentina et Polensis Canonisationis servi dei Miroslavi Bulešić presbyteri in odium fidei, ut fertur, interfecti anno 1947, Positio*

Nakon ređenja i svečanosti mlade mise zadržao se još mjesec dana u svojoj biskupiji. Nakon toga vratio se u Rim. U duhovnome dnevniku 23. svibnja bilježi: »Svećenik sam! Zahvalan Bogu, sjećam se onog trenutka kad su mi bile položene ruke na glavu te je moju dušu napunio svojom milošću Duh Sveti. Ganutim sam očima i srcem primao taj veliki dar Božji i bio sam veseo: Bog mi je dao tu milost, da sam se za Njegovu čast, za Njegovu ljubav žrtvovao te da sam se postavio u Njegove ruke da nastavljam djelo otkupljenja. Moj Bože, kako si me volio i kako me voliš! Htio si da budem posve Tvoj. Strašio sam se ipak poteškoća. Preuzvišeni biskup me je ohrabrio svojim riječima, svojom očinskom besjedom: – 'Idi naprijed hrabro! Ne straši se poteškoća! Imaš sredstva da ih možeš nadjačati: Svetu Misu i Brevir. – Budi poslušan i ponizan, daj se sasvim Bogu i moći ćeš biti i čist, i moći ćeš biti vjerni sluga Božji!'«¹¹

Pobožnost prema presvetoj euharistiji, živa vjera u realnu prisutnost Isusovu u bijeloj hostiji trajne su konstante njegova duhovnog života. Kao što se ozbiljno molitvom, studijem, pobožnošću, poglavito duhovnim vježbama pripremao za svećeništvo, mladi svećenik Bulešić, revno i pobožno pripremat će se za slavlje sv. mise i primanje presvete euharistije. Svjestan je kao zaređeni svećenik da je on službenik euharistije koja daje život Crkvi. A on sam jest signum i sredstvo spasenja, instrument u Božjim rukama. Iz njegovih duhovnih zapisa, jednostavnih i vrlo dubokih, moglo bi se pomisliti da je to glas nekih dalekih stoljeća i školâ duhovnosti, govor iz nekog danas nedostižna svijeta. Gotovo nezamislivo. A ipak, to piše naš suvremenik, koji je do jučer bio u našim aulama, kročio je našim ulicama, propovijedao u našim crkvama, boravio među nama, jedan od nas. »Željno se vraćam svojom mišlju na onaj dan, na onu radost moju, moje drage majke i milog oca i braće, a i svih drugih koji su me molitvom pratili do oltara. Počeo je za me novi život: svećenički život. Očutio sam u sebi nešto izvanredno, kada sam u ganuću i [sa] strahopoštovanjem izgovorio riječi Svete Mise, kada sam progovo-

super martyrio, Romae, 2010., str. 23.

11 CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM Prot. N. 1873, *Parentina et Polensis Canonisationis servi dei Miroslavi Bulešić presbyteri in odium fidei, ut fertur; interfecti anno 1947, Positio super martyrio*, Romae, 2010., str. 23-24.

rio besjede žrtvovanja: 'Ovo je Tijelo moje, Ovo je Krv moja!' – Smućujem se! Onda sam oćutio da nisam ni sam više svoj, onda sam osjetio da moje ruke nisu više moje, već da su Bogu darovane; onda sam opazio da moja usta nisu [više] usta moja, već Onoga u čije sam Tijelo pretvorio kruh i u čiju sam Krv pretvorio vino. – Moja majka i otac i braća plakali su; a i mogli su: sin im je umirao, sam je pre-stajao biti njihova svojina i počimao biti stvar Božja. Biskup me je u ganuću primao, vidljivo mjesto Boga, i cjelivao me je cjelovom mira u Gospodinu, veseleći se što mu je Bog dao pomoćnika u vinogradu Gospodnjem.«¹²

Imao je samo 23 godine kada je zapisao te riječi. Duhovna zrelost, potpuno predanje u volju Božju. Na mladomisničku spomen-sličicu zapisao je geslo, svoj životni program, sintezu svoga budućeg svećeničkog djelovanja: »Dođi kraljevstvo Tvoje. Budi volja Tvoja.« Vrativši se u Rim Bulešić je u lombardijskom sjemeništu nastavio pripremati ispite i pohađati predavanja na Gregoriani.

3. Revni pastir duša

Usljed ratnih operacija, preko ljeta 1943. dogodile su se krupne promjene u Italiji pa tako i u Istri. Svrgnut je s vlasti Benito Mussolini. Italija je kapitulirala 8. rujna 1943. U Pazinu je 13. rujna proglašeno odcjepljenje Istre od Italije i priključenje »matici zemlji«. I biskupu Radossiju i Bulešiću bilo je jasno da se on više ne može vratiti u Italiju na daljnji studij. Mons. Radossi upućuje Bulešića na župu Baderna. Svjedočanstvo tih događanja, nesigurnosti za vlastiti život zapisao je Bulešić u pismu rektoru lombardijskoga sjemeništa u Rimu.¹³ U susretu s velikim poteškoćama na župi htio je sve ostaviti. Prestrašio se, ali je uskoro vidio i plodove svoga rada. »Da znate kakvu sam pustoš našao: ljudi udaljeni od crkve (samo promislite: na nedjeljnu je misu dolazilo 10, 15 ili 20 ljudi, na ukupno 1500 župljana); narod koji ne zna moliti, koji vrlo malo pozna našu vjeru. Prava nesreća. Naprosto sam klonuo. Htio sam otići. Preuzvišeni je uporno tražio da se posvetim poslu i ja sam to učinio: sada idem, kao

¹² *Isto*, str. 24.

¹³ Vidi *Isto*, str. 25-26.

misionar, od kuće do kuće da pohodim ljude i pozovem ih u crkvu, da ih potaknem, da ih poučim... Toliko je posla! Nemam vremena da makar malo pogledam svoje knjige.«¹⁴

»Molimo jedni za druge i molimo za mir. Opaža se i vidi se kako se ljudi vraćaju k Bogu. Prolivena je nedužna krv, i dalje se ona proliva; neće li možda ona poslužiti, upravo ona, kao temelj društva koje se preporuča u boli? Ja mislim da hoće! (...) Bijedan je naš život! Uzaludan je i bez vrijednosti, ako ga – i u takvim okolnostima – ne prikažemo Bogu. Mi živimo u danima kada se iziskuju žrtve i darivanje Bogu i bližnjemu.«¹⁵ Sve svoje sile, sav svoj život predaje Bogu za njemu povjerene duše. Svjestan smrtno opasnosti, on moli: »A mene, moj Bože, ako je Tvoja volja prištedi, da budem u Tvojim rukama oruđe da se širi Tvoja ljubav i nauka. Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado.«¹⁶

Župnikom u Baderni Bulešić je ostao do 1945. godine. Nakon očeve smrti k njemu su se preselili ukućani: majka Lucija, sestra Zora i mlađi brat Josip. Uskoro je preuzeo i pastoralnu skrb za župe sv. Ivana od Šterne i Muntrilja. Obilazio je biciklom svoje župljane od kuće do kuće, nastojao ih sve upoznati i dovesti na nedjeljnu svetu misu. Tu djelatnost budno su pratili neprijatelji Crkve u partizanskim redovima. Nije im se nikako sviđalo što je utjecaj na župljane više imao župnik negoli oni.

Ratna 1944. godina bila je posebno teška. Partizani su prepadima i sabotazama unosili nesigurnost, nered. Napadali su Talijane i Nijemce, a ovi su im se onda osvećivali paljenjem sela i ubijanjem nedužnih ljudi. Najviše je bilo na udaru seosko stanovništvo koje su Nijemci i Talijani progonili kao osumnjičenike za suradnju s jugoslavenskim partizanima, ubijajući iz osvete brojne skupine talaca ili spremajući osumnjičene u daleke logore. Od drugih, radno sposobnih seljaka, oblikovali su posebne radne jedinice, pod svojim zapovjedništvom. Partizani su, s druge strane, nastojali sve muškarce uključiti u svoje postrojbe. U ratnom se vrtlogu mladi župnik našao izravno na poprištu sukoba silnicâ triju velikih ideologija: fašizma,

14 Vidi *Isto*, str. 26.

15 *Isto*, str. 25-26.

16 *Isto*, str. 28.

nacizma i komunizma. Svima je jednako bio kriv jer su ga svi htjeli za sebe a on je bio i ostao samo župnik dušobrižnik koji je svakodnevno pastoralno brodio kroz Scile i Haribde. Slijedio je samo jednu liniju – svoga božanskog učitelja Isusa koji se bori za ljudske duše koje mu je providnost po Crkvi povjerila.

4. Otvoren životu – u svakome trenutku pripravan na smrt

Župnik Bulešić činio je sve što je mogao da olakša patnje i tjeskobe što su pogađale njegove župljane. Često je dolazio u Poreč u Biskupski ordinarijat s popisom ljudi koje su odveli Nijemci i Talijani, molio biskupa da za njih posreduje. Tako je mnoge spasio od sigurne smrti. Partizani su Miroslava optuživali da surađuje s Nijemcima i odvraća mlade, posebno djevojke, da ne ulaze u njihove redove. Upućivali su mu teške prijetnje pa i smrću. O tom strašnome stanju u svome je dnevniku 22. ožujka 1944. zapisao: »Bože moj, što se tu događa. Kako je velika Tvoja pravica [pravednost], a neizmjereno Tvoje milosrđe. Vidiš moju zapuštenu župu. Neka ne dođe na nju Tvoja prestroga, a i za nju zaslužena, kazna.«

»Daj da ne smalakšem nipošto. Daj da ne skrenem krivim putem. Daj mi srčanost da Tebe naviještam tužnom mi i trpećem narodu. Tvoja volja neka bude moja, uz svaku žrtvu. I ako sam štogod zanemario u vršenju svojih dužnosti oprostí mi, i nek mi oprostite ljudi, do kojih možda nisam gajio veliku ljubav. Moje velike mane zadržavaju me u vršenju svojih dužnosti. Bože, oprostí mi! [...] Ako bi to morao biti moj zadnji spis: svima pitam opraštenje i svima opraštam. Želim umrijeti samo za slavu Božju i spasenje duše svoje i mojih vjernika.«¹⁷

Na sve prijetnje i klevete njemu upućene javno je progovorio na Božić 1944.: »Ničega se ne bojim, jer znam da činim u svemu svoju dužnost, i miran sam pred Bogom i pred ljudima. Ja, znajte, da ću se držati uvijek vjere, svojeg poštenja, koje neću prodati za nikakvu zemaljsku cijenu, bez straha ću svakome kazati ono što je

¹⁷ *Isto*, str. 28.

pošteno. Prema tim ću načelima uvijek živjeti. A to su načela Kristova. Kud i kako je On išao, onuda i onako idem i ja.«¹⁸

Kako se rat bližio kraju, komunisti su bili sve agresivniji prema Crkvi, pa tako i prema mladom poduzetnom župniku Bulešiću. Na drugu obljetnicu svoga ređenja on je zapisao: »Danas, kada radim za spas duša, možda koji put fali mi prave ljubavi. Bogu na slavu neka bude moj život i na spasenje mojih župljana. Hoću da proslijedim u svagdanjoj žrtvi za moje stado. Bože, obrati srca i pameti župljana mojih, da oni Tebe spoznaju, slušaju i ljube. Koliko događaja, povoljnih i nepovoljnih, u tim dvjema godinama svećeništva! Od prije Božića protivnici su se digli protiv mene, smatrajući moje djelovanje u apostolatu kao neku politiku. A ja sam činio samo svoju dužnost: učio sam djecu kršćanski nauk, sve sam pozivao na kršćanski život, na svetu misu, na svete sakramente. S djecom sam napredovao puno u nauci katekizma; učinio sam, da djecu malo oživim, i predstavu za 'pust'. Sve to nije bilo po volji protivnika. Ništa za to. Ja sam učinio koliko sam mogao iz ljubavi za ovaj jadni mi narod. Moj Bože, opet Ti prikazujem svoj život! Neka bude Tvoja volja.«¹⁹ Dva tjedna poslije, svjestan da je u životnoj opasnosti, on piše svoj duhovni testament. U oporuci je poručio svojim neprijateljima: »Moja osveta je oprost.«²⁰

5. Čovjek vjere i povjerenja u Gospodina i Crkvi vjeran do kraja

U jeku pripreme za pučke misije u župi Baderna biskup ga je premjestio u novu župu Kanfanar. O tome Bulešić piše: »Došao sam pak u ogromnu i zapuštenu župu. – Prva mi je skrb bila pripremiti sv. Misije. I sv. Misije održale su se od 30. ožujka do 7. travnja 1946. Uspjeh je bio velik. Hvala Bogu.«²¹

U novoj sredini dao se na obnovu velike župe kao i kapelanija Sošići i Barat. Nedjeljom je prijedodne držao mise, a popodne pučke pobožnosti. Oživio je crkveno pjevanje. Uveo je pobožnost prema

18 *Isto*, str. 20.

19 *Isto*, str. 30.

20 *Isto*, str. 31.

21 *Isto*, str. 20.

Presvetom Srcu Isusovu i prema Srcu Marijinu. Promicao je čestu sv. ispovijed, molitvu krunice, posebno među mladima i djecom. Svojom komunikativnošću i radom u kratkom je vremenu osvojio srca svojih župljana, ali komunisti mu nisu davali mira. Bio im je stalno na meti. Plašili su i odvrćali djecu i mladež od vjeronauka i Crkve. Okupljali su mlade na noćne zabave i sastanke kako bi ih otrgnuli od utjecaja roditelja i župnika. Tu su ih u duhu socijalističke revolucije odvrćali od nedjeljne sv. mise, crkvenih obreda..... Uza sve to, župljani su najvećim dijelom slijedili svoga mladoga pastira. Promatrajući kako narod hrli na misu, a Bulešića kako u biretu i reverendi, odgovarajući na pozdrave, prolazi između okupljenih vjernika prema crkvi, neki su članovi Komunističke partije jedne nedjelje 1946. godine na kanfanarskom trgu međusobno zaključili: »Dok je ovaj živ, narod neće ići za nama, niti dolaziti na naše sastanke.«²² Župnika su preko rodbine pokušavali nagovarati da se makne iz Kanfanara u Italiju. On je samo odgovarao: »Ovdje je veća potreba za svećenicima, ovdje treba ostati.« Otvoreno su mu počeli prijetiti smrću. A on je uzvraćao: »Ako me ubiju, ubit će me za vjeru i Boga!«²³ Prema svima je bio otvoren i susretljiv. U propovijedima čvrst, jasan i odlučan. Narod ga je sve više slijedio. Crkva je bila sve punija vjernicima svih uzrasta.

U pastoralnome radu bio je ispunjen dobrotom prema siromasima. Kad se komunistička propaganda obušila na Svetog Oca, da je on u službi nacionalističke talijanske politike, vlč. Bulešić jasno je i nedvosmisleno na blagdan sv. Petra u homiliji progovorio o ulozi Sv. Oca u Crkvi: »Sv. Petar stanovao je u Rimu, gdje je prolio i svoju krv za vjeru u Krista. Ali on nije umro, već živi u nasljednicima. Povijest nas povezuje s prvim Papom Petrom i dokazuje nam da je Papa u Rimu nasljednik Svetoga Petra, [da je] On namjesnik Kristov i Glavar Crkve Kristove... Mi poput dobre djece pustimo se voditi od majke Crkve i tako ćemo postići svoj cilj. – Kad se govori o Rimu, govori se o središtu Katoličke Crkve, koja je po cijelom svijetu raširena, a nipošto se ne govori o Rimu... kao glavnom gradu Italije. To

22 Usp. *Isto*, str. 39.

23 Vidi *Isto*, str. 39.

nije naša briga. Isto tako naša pripadnost Katoličkoj rimskoj Crkvi ne smeta nama da se mi nacionalno razvijamo i ne prisiljava nas da mi pripadamo pod jednu ili drugu državu. Crkva je mati za sve, bez ikakve razlike. Isto tako, kad se govori o Papi, namjerava se govoriti o njemu kao glavaru Crkve, a ne o jednom Talijanu. Papa je jednak za sve, pače više se brine za one narode koji su više udaljeni od Crkve, da se i oni u nju udruže.«²⁴

6. Pod zaštitom Bezgrešne Djevice

U prosudbi Bulešićeve duhovnosti, kao sjemeništara i bogoslova, kasnije i svećenika, može se kazati da ona u sebi sadrži kristološke i izrazito mariološke naglaske. »Isuse, Tebi živim, Isuse, Tebi umirem, Isuse, Tvoj sam živ i mrtav.« – zapisao je u duhovnim vježbama prije đakonata.²⁵ Iskreno vjernički, sinovski odano pobožan je prema Blaženoj Djevici Mariji. Dok se priprema za svećeništvo i kasnije kao svećenik, vrlo često obraća se za pomoć i zaštitu presvetoj Bogorodici.

Već kao sjemeništara i bogoslov slušao je o ukazanjima Majke Božje pastirima u Fatimi 13. svibnja 1917. Cijeloga života bio je obuzet činjenicom da se prvo ukazanje dogodilo 13. svibnja 1917., isti datum na koji je on tri godine poslije rođen (13. svibnja 1920.). U svoj je duhovni dnevnik 16. svibnja 1942. zapisao: »Primi, Majko moja, dar koji sam Ti prikazao 13. maja 1942., koji se sastojao od svega mene, primi me za svojeg sina...«²⁶ Papa Pio XII. na blagdan Bezgrešne (8. prosinca 1942.) posvetio je Crkvu Blaženoj Djevici Mariji. Mladi rimski bogoslov Bulešić tom je prigodom zapisao: »Bio sam u Sv. Petru i tamo obavio posvetu zajedno sa Svetim Ocem i mnoštvom vjernika.«²⁷ Kao odjek molitve u Sv. Petru, istoga dana navečer u lombardijskome sjemeništu Bulešić pravi osobnu posvetu Gospi. Titraje svoje duše i vapaje srca bilježi u svoj dnevnik: »Neka zavlada Tvoje Presveto Srce u srcima svih ljudi: u meni, u mojoj obitelji, u ovom našem Zavodu, u našoj Istri, u cijelom svijetu. Neka se

²⁴ *Isto*, str. 42.

²⁵ *Isto*, str. 20.

²⁶ *Isto*, str. 19.

²⁷ *Isto*, str. 21.

po svem svijetu Tebi pjeva slava. Molit ću po nakani Sv. Oca Pape i cijele Crkve. Tvoj sam sada i uvijek! Amen! (8. 12. 1942. uvečer).²⁸

Krajem ljetnih praznika, u dogovoru s biskupom Radossijem, kao pripravu za đakonat, Miroslav je obavio duhovne vježbe u Puli u samostanu franjevac konventualaca od 9. do 12. listopada 1942. Završavajući svoja razmatranja kojima predaje Bogu sav svoj život i služenje Crkvi, klerik Bulešić u svome duhovnome dnevniku bilježi: »Sveta Majko, moja ljubezna Majko, zahvali se sa mnom Bogu za sva dobročinstva koja mi je podijelio. Moli se za me Njemu da mi pomogne da dobro vršim dužnosti kojima se obvezujem. Majko moja, Ti me vodi putem spasenja i svetosti. Čuvaj me čista na duši i na tijelu. Daj, sačuvaj moje srce čisto za Boga. Sve neka bude za Boga. – Isuse, Tebi živim, Isuse, Tebi umirem, Isuse, Tvoj sam živ i mrtav. Amen. Duše Sveti, nastani se u meni zauvijek...²⁹

Đakonat je primio u rodnoj župi Svetvinčentu u župnoj crkvi. U svome duhovnome dnevniku zapisao je: »Dne 25. oktobra, na blagdan Krista Kralja, primio sam u Svetvinčentu sveti red đakonata. Prikazao sam se sasvim svojemu Bogu: na Njegovu čast i spas duša. Ganutim sam se srcem približio oltaru Božjem i ondje postavio svega sebe: svoje srce, svoju dušu. Nisam htio pustiti ništa za se, već sam htio sve Tebi darovati, moj Bože! – Tebi sam se, Majko moja, darovao da me Ti prikažeš Bogu, svome i mome. Bog mi bio milostiv i držao me vjernim kod sebe. – Isuse, veliki i Vrhovni Svećeniče, daj da Ti postanem vjeran svećenik.³⁰

Četvrtu godinu studija u Rimu Miroslav je započeo kao đakon, a završio kao svećenik. Zaređen je 11. travnja 1943. godine. I kao đakon osjeća duboku podjelu u sebi, u svojoj osobi: želi se sav prikazati Bogu i ustrajno mu se predaje u molitvi, a s druge strane i dalje doživljava svoje slabosti, nedosljednosti, nevjernosti. Vulkan požuda i strasti vrije u njegovim dubinama. U duši mladog pripravnika za svećeništvo, kao i u duši svakog čovjeka, odvija se trajna borba između dobra i zla. U molitvi je ustrajan i posvećuje se Bogu, zaziva pomoć presvete Bogorodice: »Majko moja, sutra ću se sa-

28 *Isto*, str. 21.

29 *Isto*, str. 20.

30 *Isto*, str. 20.

svim Tebi posvetiti, sav ću se Tebi darovati: dati i izručiti svoju dušu, svoju žalosnu dušu, svoja djela, svoje zasluge; izručit ću Ti svoje tijelo sa svim sjetilima. Prikazat ću Ti svoja bogatstva, svoje imanje, svoje roditelje, svoje sestre i svojeg brata, svoje rođake, svoju Istru. U Tvoje ruke ću sve predati. Združen s Tobom, bit ću združen s Kristom Bogom. Predat ću Ti svoja poniženja...«³¹

7. Zaključak

U godinama nakon Drugog vatikanskoga sabora puno se pisalo i govorilo o identitetu katoličkoga svećenika. Neki su željeli svećenika koji radi neki posao među ljudima kao i ostali radnici, u tvornici, uredu itd. Uronjen u svijet, ali ne od svijeta, s ljudima bi dijelio sve obiteljske i društvene poteškoće. Tako bi svjedočio, bio evanđeoski kvasac. Bilo je i jakih struja koje to žele, ali uz fakultativni celibat. Neki su željeli svećenika angažirana u političkome životu kako bi on mogao zastupati i promicati evanđeoske vrednote u društvenoj zajednici i tako doprinositi stvaranju pravednijega društva i humanijih odnosa među ljudima. Uz saborske dokumente, redovne nastupe učiteljstva, Crkva je jasnije progovorila o identitetu svećenika biskupskim sinodama 1971. i 1990. godine, Zakonikom kanonskoga prava iz 1983. i Katekizmom Katoličke Crkve iz 1992. godine.

Neki su elementi svećeničkog identiteta nepromjenjivi. Oni su stari i uvijek su novi s obzirom na osobu i prilike: svećenikov odnos s Kristom, osjećaj crkvenosti svakog svećenika, eshatološka dimenzija njegova poslanja i djelovanja, nadnaravnost njegova zvanja... Postoje i drugi mehanizmi koji iščitavaju znakove vremena i vlastitosti svijeta u kojima svećenik mora izvršavati svoju misiju. I jučer, kada je živio i djelovao Bulešić, kao i danas, od svećenika se očekuje da je on posrednik i čovjek svete službe (izabran i zaređen) sve do služenja Crkvi koja je sakrament spasenja. Svećenik je uvijek u službi zajednice kršćana i on je prvi na crti odgovornosti i evangelizacije svih ljudi. Na terenu svećenik je, kao službenik Crkve, promicatelj i usklađivač različitih službi i karizmi. Od njega se očekuje da je

31 *Isto*, str. 21.

potpuno slobodan i neovisan, a istovremeno aktivan i svjestan član jednog prezbiterija. Nije i ne može biti samostalni strijelac. Djeluje na području konkretne mjesne Crkve u punom zajedništvu s mjesnim biskupom, uvijek za narod Božji.

Novi hrvatski blaženik Miroslav Bulešić, čovjek kristalno jasnog svećeničkog identiteta, ljudski, kršćanski i svećenički opredijeljen u svakome trenutku svoga života, jasno pokazuje kako se živi i svjedoči svećeničko zvanje. Božji čovjek koji je davno nadišao granice svoje biskupije i domovine. Njegovo vrijeme uvijek traje. Nikad ne zastarijeva.

MIROSLAV BULEŠIĆ – AN EXAMPLE AND INSPIRATION FOR CONTEMPORARY PRIESTS

Summary

The blessed Miroslav Bulešić had a clear priestly identity, always making flawless human, Christian and priestly choices, clearly showing in every moment of his life how to live and to give testimony for the priestly vocation. The author evidences the unchallengeable elements of the priestly identity, and those elements linked to the sign of times and the world into which a priest is called to his mission. The author draws from the Positio of the process for the beatification, presenting Bulešić as a man of faith and confidence in the Lord, as a priest faithful to his Church until the end, a shepherd diligent in the care for souls entrusted to him; opened to life, but in every moment ready to die, and filled with Marian devotion.

Key words: Miroslav Bulešić, priest, identity, spirituality, martyrdom.